

SAMFUNDSØKONOMISKE OMKOSTNINGER VED VOLD

DET KRIMINALPRÆVENTIVE RÅD
RAMBØLL MANAGEMENT CONSULTING

NOVEMBER 2019

RAMBØLL

Bright ideas. Sustainable change.

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

VOLD I DANMARK

SAMFUNDSØKONOMISKE OMKOSTNINGER VED VOLD

VOLD I DANMARK
SAMFUNDSØKONOMISKE OMKOSTNINGER VED VOLD

Rambøll
Olof Palmes Allé 22
DK-8200 Aarhus N

T +45 5161 1000
F +45 5161 1001
<https://dk.ramboll.com>

Rambøll Danmark A/S
CVR NR. 35128417

Medlem af FRI

INDHOLD

1.	Sammenfatning	2
2.	Analysens metode og opbygning	4
3.	Udbredelsen af vold i Danmark	5
4.	Omkostninger i sundhedsvæsenet	5
5.	Omkostninger i retsvæsenet	12
6.	Krisecenter	19
7.	Statens omkostninger ved handleplaner	21
8.	Omkostninger i arbejdsmarkedet	22
9.	Personlige omkostninger	26
10.	Følsomhedsanalyse	29

1. SAMMENFATNING

1.1 Baggrund og formål

Vold er et samfundsmæssigt problem, som medfører store individuelle og samfundsmæssige konsekvenser. Konkret viden om, hvilke omkostninger der opstår i samfundet ved vold, kan være med til at give beslutningstagere på området et informeret grundlag ved deres prioritering af voldsområdet. Indeværende analyse skal være med til at afklare, hvor samfundet oplever de største omkostninger ved vold for herved at kunne prioritere den forebyggende indsats ud fra denne information.

Følgende seks omkostningsområder for samfundet er identificeret og beskrevet i forbindelse med voldshændelser:

- Sundhedsvæsenet
- Retsvæsenet
- Krisecentre
- Statens udgifter ved handlingsplaner
- Arbejdsmarkedet
- Personlige omkostninger

Områderne er valgt for at dække de samlede omkostninger ved vold bedst muligt ud fra den tilgængelige viden på området. Områderne skal dermed ikke ses som en komplet liste over alle konsekvenser for samfundet ved vold, men som nogle af de vigtigste faktorer.

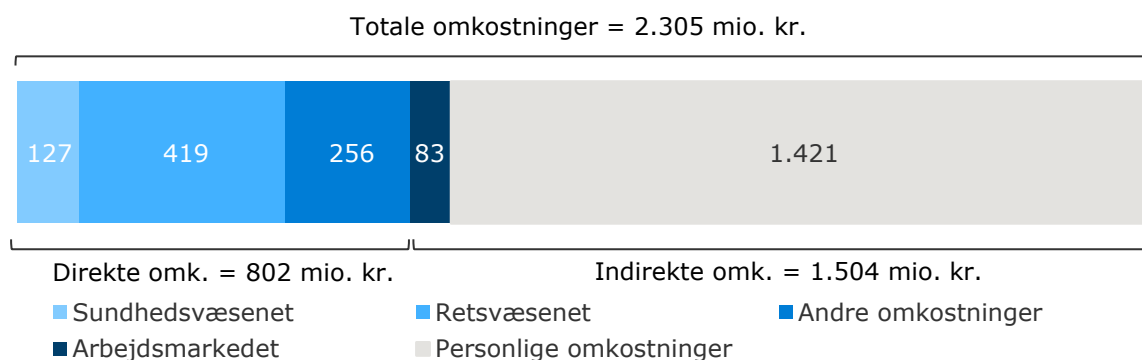
De samfundsøkonomiske omkostninger inkluderer både de direkte omkostninger forbundet med det ressourceforbrug, som opstår i fx sundhedsvæsenet og retsvæsenet, men også de indirekte omkostninger, der forekommer ved fx tabt produktionsevne eller fald i livskvalitet hos den voldsudsatte.

1.2 Analysens hovedresultater

Figur 1-1 beskriver, hvordan de samfundsøkonomiske omkostningerne ved vold er fordelt på de seks undersøgte omkostningsområder. Heraf fremgår det, at voldshændelserne i 2015 samlet set kostede det danske samfund 2,3 mia. kr., når både de direkte og indirekte omkostninger medtages.

Ses der bort fra de indirekte omkostninger, havde samfundet et direkte ressourceforbrug til sundhedsvæsenet, retsvæsenet, krisecentre og handlingsplaner i forbindelse med voldshændelser på ca. 802 mio. kr.

Figur 1-1: Samfundsøkonomiske omkostninger ved vold i 2015 fordelt på hovedposter (2017-priser, mio. kr.)

Kilde: Rambøll-beregninger

1.2.1 Omkostninger til sundhedsvæsenet

Sundhedsvæsenets omkostninger ved behandling af voldsramte fra 2015 udgjorde 127 mio. kr. Undersøgelsen er baseret på registerdata, hvor skadestuekontakter med vold som årsag er fulgt gennem sundhedsvæsenet. Omkostninger til sygehusvæsenet, egen læge og psykiatri i seks måneder efter voldshændelsen er opgjort. De langsigtede omkostninger til pleje, hjælpemidler og genoptræning uden for sygehuset udestår i indeværende analyse.

1.2.2 Omkostninger til retsvæsenet

Et stort antal voldshændelser ender som retssager og strafafsoning. Dette skaber store ressourceomkostninger hos politiet, domstolene og kriminalforsorgen. Samlet set kostede udgifter til retsvæsenet ved voldshændelser i 2015 samfundet 419 mio. kr., hvor de største omkostninger opstod ved afsoning af strafferetslige afgørelser. Forebyggelse af voldshændelser forventes at være en betydelig post hos det danske politi, men denne post udestår i indeværende analyse.

1.2.3 Krisecenter

Det offentlige tilbyder voldsramte rådgivning, støtte og mulighed for ophold i et krisecenter. Dette er med til at understøtte den enkelte borger mod en fremtid uden vold, men udgør også en samfundsøkonomisk omkostning. Baseret på Socialstyrelsens døgntakst er omkostningerne for samfundet til krisecentre vurderet til at være 231 mio. kr. i 2015.

1.2.4 Statens udgifter til handlingsplaner

Den danske stat afsætter årligt et betydeligt beløb til initiativer, der kan være med til at forebygge vold. Det vurderes, at den danske stat har gennemsnitlige omkostninger på ca. 25 mio. kr. årligt til handlingsplaner mod vold bl.a. gennem satspuljemidler.

1.2.5 Omkostninger hos arbejdsmarkedet

Voldsramte oplever en faldende løn og et stigende antal sygedage sammenholdt med den resterende befolkning. Løn- eller indkomstkonskvenser i forbindelse med vold beregnes ved brug af indkomstoplysninger, hvor udviklingen i indkomst mellem voldsopre med ikke-voldsopre over en periode sammenlignes. Dette produktionstab er vurderet til at koste samfundet 72 mio. kr. i forbindelse med voldshændelserne i 2015.

Voldsopre oplever et højere antal uger på sygedagpenge end ikke-voldsopre. Dette kan skyldes, at voldsoprene som følge af volden og dens konsekvenser er ude af stand til at genoptage deres normale arbejde umiddelbart efter voldshændelsen. De øgede antal sygedage i forbindelse med voldshændelserne i 2015 er vurderet til at koste samfundet 11 mio. kr.

1.2.6 Personlige omkostninger

I afsnittet om de personlige omkostninger værdisættes de tabte gode leveår, målt ved faldende livskvalitet og overdødelighed, som voldsopre mister i forbindelse med voldshændelsen. De personlige omkostninger måler dermed den enkelte persons tab ved voldshændelsen og ikke et produktionstab for samfundet ved lavere produktivitet eller gennemsnitslevetid. De personlige omkostninger er vurderet til at koste 1.500 mio. kr. og er dermed den største samfundsmæssige omkostning af de undersøgte parametre. De personlige omkostninger er fordelt nogenlunde ligeligt mellem omkostninger til faldende livskvalitet gennem invaliditet og overdødelighed.

Der er betydelig usikkerhed ved værdisættelse af tabte gode leveår, da der ikke er nogen retningslinjer på området om, hvordan tabte gode leveår skal værdisættes. Denne undersøgelse gør sig brug af Finansministeriets værdi for et statistisk liv og beregner en gennemsnitlig værdi af et statistisk år.

2. Analysens metode og opbygning

Formålet med analysen er at opgøre de samfundsøkonomiske omkostninger ved vold. De samfundsøkonomiske omkostninger ved vold vurderes ved hjælp af en 'cost-of-illness'-tilgang (COI). COI er en systematisk tilgang, hvor gensidigt udelukkende omkostningsfaktorer inkluderes og kvantificeres for at undgå overlap i omkostningsposterne. COI-analysen er baseret på en økonomisk værdisætning af det direkte ressourceforbrug eller indirekte ressourcestab, der knytter sig til et sundhedsproblem – i denne forbindelse konsekvenserne ved vold.

De samfundsøkonomiske omkostninger opgøres i to omkostningstyper: direkte og indirekte omkostninger. De direkte omkostninger omfatter de omkostninger, hvor der opstår et direkte ressourceforbrug. Det direkte ressourceforbrug kan være til pleje og behandling på sygehuset som følge af voldshændelsen, ressourceforbruget i retsvæsenet til jurister og politi eller i forbindelse med døgnophold på krisecentre. Derudover opgøres de indirekte omkostninger, som kan ses som forbigået ressourcepotentiale eller et ressourcestab. Dette kan være i forbindelse med produktionstab ved uarbejdsdygtighed grundet voldshændelsen. De indirekte omkostninger inkluderer også såkaldte velfærdstab forbundet med voldshændelser. Velfærdstabet dækker de menneskelige omkostninger ved angst, smerte, utryghed samt fysiske, psykiske og sociale tab i forbindelse med volden.

Figur 2-1 beskriver de omkostningsposter, som kan forventes at påvirke samfundet, når voldshændelser opstår. Af Figur 2-1 fremgår det, hvilke omkostningsposter som er inkluderet i analysen, men figuren beskriver også nogle af de omkostningsposter, som ikke har været mulige at værdisætte i indeværende analyse. Omkostningstyperne i Figur 2-1 skal ikke ses som en komplet liste over alle konsekvenser for samfundet ved vold, men som nogle af de vigtigste faktorer.

Figur 2-1: Omkostningstyper i forbindelse med vold

Direkte omkostninger			Indirekte omkostninger	
Sundheds-væsenet	Retsvæsenet	Andet	Arbejdsmarkedet	Personlige
✓ Sygehus-væsenet	✓ Retssager	✓ Rådgivning, støtte & ophold	✓ Indkomst	✓ Livskvalitet
✓ Almen læge	✓ Afsoning	✓ Statens omkostninger	✓ Produktionstab	✓ Overdødelighed
✓ Psykiatri	÷ Erstatning		÷ Tidlig tilbagetrækning	
÷ Pleje & Hjælpemidler	÷ Forebyggelse			
÷ Genoptræning uden for hospital				

Note: (✓) indikerer, at omkostningstypen er kvantificeret, og (÷) indikerer, at omkostningstypen er beskrevet kvalitativt.

Analysen anvender data fra forskellige kilder fra forskellige årstal. For at skabe et grundlag for sammenligning er alle priser fra tidligere end 2017 blevet fremskrevet til 2017-priser for at skabe sammenlignelighed på tværs af alle analyseområderne. Det betyder, at omkostninger opgjort i fx 2015-priser er blevet fremskrevet med den generelle prisudvikling i samfundet mellem 2015 og 2017. Fremskrivningen er foretaget med udgangspunkt i Danmarks Statistiks opgørelse over prisudviklingen (PRIS112).

3. UDBREDELSEN AF VOLD I DANMARK

Vold er en bred betegnelse i Danmark. Traditionelt set opfattes vold i mange tilfælde som en fysisk vold, hvor et offer udsættes for en skade, men vold kan i mange tilfælde også omfatte psykisk vold og kan både udføres af fremmede og nære relationer.

3.1 Fysisk vold

I 2017 blev der registreret ca. 10.000 voldsskader på de danske skadestuer¹. Der er sket en stigning i antallet af anmeldelser af voldshændelser, men at antallet af registrerede voldsskader på skadestuer er stagneret. Stigningen i antallet af anmeldelser af voldshændelser kan bl.a. skyldes en ændret praksis i forhold til anmeldelse af voldshændelser. Sammenlignes offergruppen med den danske befolkning, viser undersøgelsen, at samfundets socialt udsatte er stærkt overrepræsenterede i voldsstatistikkerne hos de danske skadestuer. Dertil kommer fysisk vold, som ikke nødvendigvis registreres på skadestuen. Hvert år udsættes 66.000 mænd og kvinder for vold i Danmark². Den fysiske vold er særligt udbredt blandt mænd, og ca. 66% af de registrerede voldsofre på skadestuer er mænd³. Undersøgelsen viser derudover, at fysisk vold er udbredt blandt unge mennesker, hvor det er opgjort, at mænd oftere udsættes for vold fra en fremmed, mens kvinder oftere udsættes for vold fra en nuværende eller tidligere partner.

Ovenstående tal på skadestuerregistrerede voldshændelser skal ses i lyset af eksistensen af mørketal. Det anslås, at der eksisterer et antal voldsofre, som det offentlige ikke har kendskab til på grund af eksempelvis manglende tro på opklaring af volden, skadens mindre alvorlighed ellers offerets relation til voldsudøveren. Dermed er udbredelsen af fysisk vold sandsynligvis større, end det offentlige kender til.

3.2 Psykisk vold

Psykisk vold omtales ofte som den skjulte vold, man ikke ser, da den ikke efterlader synlige skader og ar. Psykisk vold kommer blandt andet til udtryk gennem ydmygelser, isolation fra netværk, trusler om vold og overvågning til stalking og digitale krænkelser og kan i mange tilfælde være lige så skadelig som fysisk vold. En undersøgelse viser, at 2,5% af den danske befolkning mellem 16-64 år har været udsat for psykisk partnervold inden for et år⁴. 3,9% af kvinder og 1,2% af mænd har været udsat for psykisk partnervold. Ifølge Socialstyrelsens havde 97% af kvinder på krisecenter været udsat for psykisk vold⁵.

Der er i de seneste år kommet et øget fokus på den psykiske vold fra regeringens side. I en handlingsplan for perioden 2019-2022 sætter regeringen fokus på voldens mange former, herunder psykisk vold. Et af handlingsplanens initiativer er kriminalisering af psykisk vold. Psykisk vold blev desuden i marts 2019 kriminaliseret sådan, at der nu er en selvstændig bestemmelse i straffeloven om psykisk vold (§ 243). Kriminaliseringen af den psykiske vold betyder, at der er kommet fokus på de alvorlige skadevirkninger, psykisk vold kan have. Derudover sender kriminaliseringen et signal om, at psykisk og fysisk vold er ligestillet. I forbindelse med lovforslaget om ovenstående kriminalisering af psykisk vold, tilsluttede Det Kriminalpræventive Råd sig behovet for at indføre en selvstændig bestemmelse om psykisk vold i straffeloven. Dette understreger, at der fra mange parter er et øget fokus på psykisk vold.

¹ Vold i Danmark, skadestuetal 2017, Det Kriminalpræventive Råd, 2018

² Udsathed for vold og andre former for kriminalitet, Offerundersøgelserne 2005-2017, Justitsministeriet, 2017

³ Vold i Danmark, skadestuetal 2017, Det Kriminalpræventive Råd, 2018

⁴ Psykisk Partnervold – en kvantitativ kortlægning, Lev Uden Volden, VIVE. 2018

⁵ 'Årsstatistik 2015 – Kvinder og børn på krisecenter', Socialstyrelsen, 2016

4. OMKOSTNINGER I SUNDHEDSVÆSENET

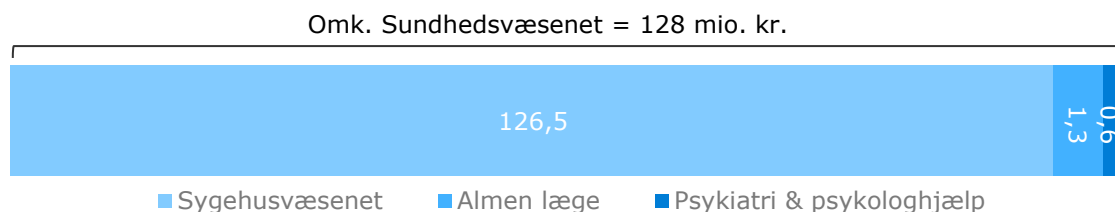
I dette afsnit beskrives de offentlige udgifter til sundhedsvæsenet i forbindelse med voldssager. Analysen af omkostninger i sundhedsvæsenet dækker udgifterne til sygehusvæsenet i form af skadestuekontakter, ambulans behandling, indlæggelser og genoptræning på sygehuset samt udgifterne til det primære sundhedsvæsen i form af ekstra kontakter til den almene lægepraksis og den psykiatriske privatpraksis efter voldshændelserne. Dermed dækkes de direkte omkostninger til sundhedsvæsenet som følge af voldsskader i dette afsnit.

Analysen af omkostninger til sundhedsvæsenet er baseret på data fra Landspatientsregisteret og tager udgangspunkt i alle personer, der blev registreret på skadestuer som følge af vold mindst én gang i 2015. Landspatientsregisteret omfatter samtlige patientkontakter med det danske sygehusvæsen. Ved hver kontakt registreres en kontaktårsag, hvoraf en mulighed er at karakterisere kontaktårsagen som vold. Populationen er altså afgrænset til personer, der har haft kontakt til skadestuen som følge af vold. Derved er der i dette afsnit også tale om omkostninger ved ofre, der er udsat for alvorlige tilfælde af vold, som i et vist omfang har behov for behandling på skadestuer umiddelbart efter voldshændelsen.

Voldsofrenes efterfølgende forløb for kontakter på sygehus efter voldshændelsen følges i en periode efter voldshændelsen. Her ses der på forløbet efter den første voldshændelse, en person er udsat for i 2015⁶. I sygehusvæsenet anvendes nationale takster, der er værdisat efter diagnoserelaterede grupper (DRG-takster⁷). Disse takster udtrykker de gennemsnitlige omkostninger pr. ambulans besøg og indlæggelse for patienter defineret af DRG-systemet. Systemet systematiserer derved beskrivelsen af de forskellige patientforløb i sundhedsvæsenet og præciserer aktiviteter og omkostninger. Der er således en DRG-takst knyttet til hver kontakt til sygehusvæsenet, som er tilknyttet den specifikke aktionsdiagnose for kontakten. Disse DRG-takster for de enkelte kontakter er anvendt til at beregne de enkelte voldsofres udgifter til sygehusvæsenet. I beregningerne af udgifterne til det primære sundhedsvæsen anvendes udviklingen i antallet af kontakter i den almene lægepraksis og den psykiatriske privatpraksis fra før til efter voldshændelserne. Udgifterne hertil beregnes på baggrund af de gennemsnitlige omkostninger pr. kontakt.

De samlede årlige omkostninger til sundhedsvæsenet er 128 mio. kr. for personer, der i 2015 havde en skadestueregistrering i Landspatientregisteret i forbindelse med en voldshændelse. Dette fremgår af Figur 4-1.

Figur 4-1: Samfundsøkonomiske omkostninger afholdt af sundhedsvæsenet (mio. kr.)

Note: Priserne er opgjort i 2017-takstpriser og 2017-prisniveau.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Landspatientsregisteret og Danmarks Statistik.

⁶ Hvis en person er udsat for vold gentagne gange i løbet af 2015, betragtes kun forløbet efter den første voldshændelse.

⁷ DRG-takster er gennemsnitstakster for ressourcetrækket ved behandling af patienter i de enkelte DRG-grupper. DRG-grupperne er klassifikationer, som samler patienter i klinisk relevante grupper (Takstsystem 2017, Sundhedsdatastyrelsen).

Da analysen er baseret på skadestuekontakter med vold som registreret kontaktårsag, medtages der i beregningerne kun de voldsofre, som efter voldshændelsen har henvendt sig eller er blevet bragt på skadestuen. Ved at basere analysen på disse kontakter skønnes der at være et reelt mørketal i forhold til voldsofre i Danmark. Det betyder konkret, at der eksisterer et antal voldsofre, som det offentlige ikke har kendskab til. Mørketallets størrelsesorden afhænger af, om ofrene ønsker, magter eller har behov for at tage til behandling på skadestuen, skadens alvorlighed, ofrenes relation til voldsudøveren samt ofrets tiltro til, hvorvidt sagen opklares, hvis kontaktårsagen angives som vold på skadestuen.

For denne analyse betyder det, at de samfundsøkonomiske omkostninger ved vold reelt set kan være underestimeret, da omkostningerne kun er baseret på de voldsofre, som vi kender til, og dermed mangler omkostningerne for de voldsofre, der ikke er offentligt kendskab til. Potentielt vil der være voldsofre med meget alvorlige voldsskader, der ikke registreres på skadestuerne, men i stedet bliver bragt direkte til behandling på sygehusene. Ligeledes vil der være voldsofre med lettere og mindre alvorlige skader, der henvender sig til egen læge i stedet for skadestuen, og sidst vil der være voldsofre, der ikke ønsker at anmelde skaden som følge af vold og i stedet registrerer det som en ulykke med skadestuen. Det betyder, at omkostninger til sundhedsvæsenet for disse voldsofre ikke er medregnet i disse beregninger, og dermed vil de samlede omkostninger til sundhedsvæsenet være underestimerede.

I det følgende udfoldes de samlede udgifter ved at undersøge de gennemsnitlige omkostninger pr. voldsoffer til sygehusvæsenet, samt om nogle skadestyper generelt er særligt omkostningsfulde for sundhedsvæsenet.

4.1 Sygehusvæsenet

Udgifterne til sygehusvæsenet opdeles i fire udgiftsposter; ambulant behandling, stationær behandling, langliggendebehandling samt genoptræning. Ambulant behandling dækker over udgifter forbundet med behandling af ambulante patienter. En ambulant patient behandles ved et fremmøde på sygehuset uden indlæggelse af patienten. Udgifterne ved ambulant behandling omfatter dermed udgifter til de behandlinger, patienterne modtager ved et kortere besøg på sygehuset udenfor indlæggelse. Stationær behandling dækker udgifter forbundet med behandling af patienter, der er indlagt på sygehuset. Langliggendebehandling er ligeledes behandling af patienter, der er indlagt på sygehuset, men langliggendepatienter adskiller sig ved, at antallet af sengedage overstiger det maksimale antal sengedage, der er dækket af taksten. Når det maksimale antal sengedage overstiges, betales en langliggertakst pr. sengedag. Genoptræning omfatter udgifter til genoptræning på sygehuset i regionalt regi.

Analysen tager udgangspunkt i alle personer, der i 2015 blev registreret på skadestuer som følge af vold mindst en gang. Efter den første skadestuekontakt med vold som kontaktårsag, følges personernes efterfølgende kontakter med sundhedsvæsenet, her afgrænset til behandlinger, indlæggelser og genoptræning på sygehus. Der tages udgangspunkt i en periode på 6 måneder efter voldshændelsen. Dette vurderes at være en tilstrækkelig periode til at opfange største delen af omkostningerne i sygehusvæsenet uden stor sandsynlighed for anden grund til at benytte sygehusvæsenet. Dette betyder at analysen bygger på en antagelse om at voldsofrets kontakt med sygehusvæsenet i perioden efter voldshændelsen udelukkende skyldes voldshændelsen eller dermed er følgekonsekvenser heraf. Det betyder dog at der i analysen muligvis medtages omkostninger til behandlinger, der ikke har en sammenhæng med voldshændelsen. Det kunne være hvis voldsofret inden for det halve år efter voldshændelsen også brækker armen og derved har behov for behandling på sygehuset. En tidsperiode på 6 måneder er tilsvarende hvad Vejdirektoratet⁸ forventer der er relevant i deres rapport om omkostningerne forbundet med

⁸ Vejdirektoratet, "Offentlige udgifter ved trafikuheld", 2013

trafikuheld. Følsomhedsanalysen i afsnit 10 undersøger hvordan omkostninger til sygehusvæsenet bliver påvirket hvis denne antagelse ændres til at følge personer i henholdsvis 3 og 12 måneder efter voldshændelsen.

I 2015 blev i alt 10.161 personer registreret med mindst én voldsskade på danske skadestuer. Følges disse voldsskader i en periode efter hændelsen på et halvt år var den gennemsnitlige udgift til behandling af voldsskader og følgekompensationer inkl. genoptræning på sygehus 12.445 kr. pr. voldsoffer. Til sammen giver dette samfundsøkonomiske omkostninger på 126 millioner kr. ved voldshændelserne i 2015. Dette fremgår af Tabel 4-1.

Tabel 4-1: Gennemsnitlige omkostninger til behandling på sygehus af voldsofre i 2015

Udgift	Gennemsnitlige Omkostninger (kr.)	Totale omkostninger (mio. kr.)
Ambulant behandling	3.824	39
Stationær behandling	8.244	84
Langliggendebehandling	252	3
Genoptræning	125	1
I alt	12.445	126

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Landspatientsregisteret.

Opdeles de gennemsnitlige udgifter på voldens skadestype tydeliggøres det, at særligt voldsskader, der forårsager fraktur og brud på knogler, skaber større udgifter for sygehusvæsenet. Dette fremgår af Tabel 4-2.

Tabel 4-2: Gennemsnitlige omkostninger til behandling på sygehus af voldsofre i 2015 fordelt på skadestype

Udgift	Hjernerystelse	Overfladisk læsion	Åbent sår	Fraktur og brud	Andre læsioner
Ambulant behandling	3.309	3.293	3.538	8.018	4.350
Stationær behandling	8.916	4.128	7.178	17.465	18.599
Langliggendebehandling	252	138	119	618	822
Genoptræning	61	70	97	332	309
I alt	12.537	7.628	10.931	26.433	24.079
<i>Antal</i>	<i>384</i>	<i>4222</i>	<i>2023</i>	<i>807</i>	<i>884</i>

Note: Voldsskader med ukendt skadestype er udeladt.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Landspatientsregisteret.

De høje udgifter ved fraktur og brud på knogler drives især af udgifterne til den ambulante behandling og den stationære behandling, som gennemsnitligt ligger væsentligt højere end udgifterne til de andre skadestyper. Modsat er voldsskader, som forårsager en overfladisk læsion, mindst omkostningstung for sygehusvæsenet og samtidig den skadestype, der var flest tilfælde af i 2015.

4.2 Udgifter til det primære sundhedsvæsen

Yderligere undersøges omkostningerne ud fra antal kontakter til hhv. almen læge samt psykiatri og psykologhjælp efter en voldsskade. Her følges udfaldsmålene før voldshændelsen samt efter voldshændelsen. Det giver muligheden for at kontrollere udviklingen i udfaldsmålene for niveauet forud for voldshændelsen.

Ved at kontrollere for voldsofrenes eget forbrug af sundhedsydelser i den almene lægepraksis og psykiatriske privatpraksis inden voldshændelsen er det muligt at sandsynliggøre, at eventuelle efterfølgende stigninger i forbrug af sundhedsydelser skyldes voldshændelse. Denne stigning indikerer en forværring af den tilskadekomnes helbredssituation. Udviklingen fra det initiale antal kontakter til antal kontakter efter voldshændelsen antages derved udelukkende at være forskyldt af voldshændelsen. Dermed må forskellen i antallet af kontakter hhv. før og efter voldshændelsen

være et udtryk for de meromkostninger, vold har for samfundet på det primære sundhedsområde.

For at følge antagelserne i ovenstående beregninger af udgifter til sygehusvæsenet anvendes der i de følgende beregninger af udgifter til almen læge og psykiatri antal kontakter et halvt år op til voldshændelsen samt antallet af kontakter et halvt år efter voldshændelsen. Dermed antages det i disse beregninger, at stigningen i antallet af kontakter et halvt år efter voldshændelsen er en konsekvens af volden.

4.2.1 Almen læge

Selvom ofrene for vold i første omgang er behandlet på skadestuerne og i sygehusregi, kræver ofrenes skader i flere tilfælde videre behandling og opfølgning ved egen almene læge. Udgifterne til den almene lægepraksis som følge af vold beregnes på baggrund af udviklingen i antallet af kontakter umiddelbart efter voldshændelsen samt den gennemsnitlige udgift ved en kontakt i den almene lægepraksis.

I Tabel 4-3 ses udviklingen i antallet af kontakter med den almene lægepraksis et halvt år før voldshændelsen til et halvt år efter voldshændelsen samt den merudgift, den øgede kontakt har medført. I alt har voldshændelserne resulteret i en merudgift på 1.326.330 kr. for samfundet til den almene lægepraksis.

Tabel 4-3: Beregning af merudgifter til almen lægepraksis ved vold

Øgede udgifter ved kontakt med den almene lægepraksis	
Kontakter inden voldshændelse	55.562
Kontakter efter voldshændelse	65.138
Merforbrug af almen lægepraksis efter voldshændelse	9.576
Udgift pr. kontakt	139 kr.
Udgifter til kontakt med almen lægepraksis ved vold	1.326.330 kr.

Note: Offentlige udgifter ved lægebesøg er baseret på honorar for kontakt- og tillægsydelser, men ikke almene lægers basishonorar.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Landspatientsregisteret og Danmarks Statistik (SYGKS, SYGUS).

Efter voldshændelserne havde voldsopfrene en stigning på 0,94 ekstra kontakter i den almene lægepraksis pr. registreret voldsoffer sammenlignet med perioden op til voldshændelsen. Dermed havde hvert voldsoffer altså en stigning på ca. én kontakt med den almene lægepraksis efter, at de har været udsat for vold. Jf. Danmarks Statistik var der i 2017 knap 41 mio. lægebesøg i den almene lægepraksis, som medførte en offentlig udgift på 5.667 mio. kr.⁹ Det betyder, at den gennemsnitlige udgift pr. kontakt med en almen lægepraksis i 2017 var 139 kr. Dermed anslås de årlige merudgifter til den almene lægepraksis som følge af vold til at være 1.326.330 kr.

Undersøges de forskellige skadestyper som følge af volden, ses det, at særligt skader som fraktur og brud på knogler samt åbne sår medfører et øget forbrug af ydelser ved den almene lægepraksis. Antallet af lægekontakter for voldshændelser med disse skadestyper er steget hhv. 34 og 26%, mens det samlede antal lægekontakter er steget med 17%. I tråd med analysen af udgifterne til behandling på sygehus er der altså en vis forskel i, hvilke skadestyper som følge af vold der driver udgifterne for samfundet.

4.2.2 Psykiatri og psykologhjælp

En voldsskade kan være en traumatisk oplevelse, som ikke kun medfører fysiske mén, men også psykiske eller følelsesmæssige mén. For at undersøge denne type konsekvens for voldsopfre ses der på udviklingen i psykiatrikontakter og psykologhjælp efter en voldshændelse. Specifikt ses der

⁹ De offentlige udgifter til ved lægebesøg indeholder kun honorar for kontaktydelser og tillægsydelser, og dermed indgår ikke almene lægers basishonorar.

nærmere på antallet af kontakter, bl.a. konsultationer, gruppeterapi, mv., inden for følgende specialområder: psykiatri, børnepsykiatri, distriktspsykiatri og psykologhjælp. I det følgende benævnes det samlet som den psykiatriske privatpraksis. Udgifterne til den psykiatriske privatpraksis som følge af vold beregnes ligeledes på baggrund af udviklingen i antallet af kontakter umiddelbart efter voldshændelsen samt den gennemsnitlige udgift ved en kontakt i den almene lægepraksis.

I Tabel 4-4 ses udviklingen i antallet af kontakter med den psykiatriske privatpraksis fra et halvt år op til voldshændelsen frem til et halvt år efter voldshændelsen samt den merudgift, den øgede kontakt medførte. I alt medførte voldshændelserne en merudgift på 557.118 kr. for samfundet til den psykiatriske privatpraksis.

Tabel 4-4: Beregning af merudgifter til psykiatrisk privatpraksis ved vold

Øgede udgifter ved kontakt med psykiatrisk privatpraksis	
Kontakter inden voldshændelse	1.568
Kontakter efter voldshændelse	2.407
Merforbrug af psykiatrisk privatpraksis efter voldshændelse	839
Udgift pr. kontakt	664 kr.
Udgifter til kontakt med psykiatrisk privatpraksis ved vold	557.118 kr.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Landspatientsregisteret og Danmarks Statistik (SYGKS, SYGUS).

Efter voldshændelserne er voldsopofrenes antal af kontakter til den psykiatriske privatpraksis steget med 0,1 ekstra kontakter i psykiatrien pr. registreret voldsopoffer, hvilket svarer til en stigning på godt 50%. Voldsopofrene har altså efter voldshændelserne haft et øget behov for psykiatrisk behandling. Jf. Danmarks Statistik var der i 2017 ca. 0,8 mio. besøg i den psykiatriske privatpraksis, som medførte en offentlig udgift på 525 mio. kr. Dermed var den gennemsnitlige udgift pr. kontakt med den psykiatriske privatpraksis 664 kr. i 2017. Dermed ansås de årlige merudgifter til den psykiatriske lægepraksis som følge af vold til at være 557.118 kr. I disse udgifter er dog kun statens omkostninger medregnet. I tilfælde af, at voldsopofrene har haft egenbetaling i forbindelse med fx psykologhjælp, vil merudgifterne til den psykiatriske privatpraksis være underestimerede.

Hvis udgifterne undersøges opdelt på skadestyper som følge af vold, ses det, at særligt voldsopofre med skader som fraktur og brud på knogler samt hjernerystelse har oplevet en stigning i antallet af kontakter til den psykiatriske privatpraksis efter en voldshændelse¹⁰. Antallet af kontakter for disse skadestyper er steget med hhv. 168 og 128%. Dette indikerer derved at ofre med disse volds-skader har oplevet voldshændelsen som særligt traumatisk. Og i tråd med ovenstående analyser ses der en forskel i, hvilke skadestyper som følge af vold der særligt skaber merudgifter for samfundet.

4.3 Pleje, hjælpemidler og genoptræning i kommunalt regi

Efter endt indlæggelse vender nogle ofre tilbage til den tilværelse, de havde før, men for andre følger et længere forløb efter fx udskrivelse fra sygehus med hjælpemidler og genoptræning i kommunalt regi. Den gruppe af voldsopofre, der rammes hårdest, risikerer at få nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som konsekvens af volden. Hvis dette er tilfældet, har voldsopofferet mulighed for at modtage ydelser i henhold til serviceloven. Ydelserne visiteres af kommunen, hvis kommunen finder det nødvendigt for den enkelte borger, og bliver leveret i henhold til serviceloven.

¹⁰ Antallet af kontakter med den psykiatriske privatpraksis var før voldshændelserne lavt, hvilket medfører, at den procentvise stigning er særligt følsom over for udsving i antallet af kontakter efter voldshændelserne.

Ydelserne fokuserer på den enkeltes praktiske livsførelse og dermed forsøget på opretholdelse af den enkeltes levestandard. Det kan bl.a. omfatte ydelser som fx hjælp til madlavning, rengøring og andre former for hjælp og aktiviteter, der giver et meningsfuldt indhold i hverdagen for den voldsramte. Ligeledes leveres der en række hjælpemidler, der støtter den tilskadekomne i forhold til bl.a. at kunne transportere sig selv, færdes i egen bolig samt få opfyldt hverdagens behov. Endeligt leveres der genoptræningsydelser, der har til hensigt at få den tilskadekomne til at genvinde tabte færdigheder eller bevare de nuværende færdigheder. Alle disse leverancer udarbejdes i en individuel handlingsplan.

Til at beregne omkostningerne ved hjælpemidler og genoptræning i kommunalt regi vil det være muligt at anvende data fra kommunernes økonomisystemer. Data fra kommunernes økonomisystemer skabes, når der leveres ydelser til borgere. Dette er anvendt til beregninger af omkostningerne til pleje og hjælpemidler i bl.a. Vejdirektoratets rapport¹¹ om offentlige udgifter ved trafikulykker. Ved brug af dette data vil det være muligt at undersøge, hvad de gennemsnitlige omkostninger til pleje og hjælpemidler til ofrene er efter voldshændelsen, samt at kontrollere for de initiale omkostninger før voldshændelserne. På den måde kan der tages højde for, at nogle af ofrene muligvis har modtaget ydelser fx jf. serviceloven, inden de blev udsat for vold.

Det har i denne rapport ikke været muligt at værdisætte, hvor mange ekstra udgifter det offentlige har haft til pleje, hjælpemidler og genoptræning i kommunalt regi for voldsofre. Derfor er disse udgifter ikke medregnet i den samlede beregning af omkostninger i sundhedsvæsenet som følge af vold.

¹¹ Vejdirektoratet, "Offentlige udgifter ved trafikuheld", 2013

5. OMKOSTNINGER I RETSVÆSENET

Dette afsnit beskriver de omkostninger, samfundet afholder til retsvæsenet i forbindelse med voldssager. Analysen afdækker omkostningerne hos politi, anklagemyndighed, domstole og kriminalforsorgen ved et udvalg af de mest gængse strafferetslige overtrædelser på voldsområdet. Omkostningerne baseres primært på tal fra lønomkostninger, timeforbrug ved forskellige sager og viden om omfanget af politianmeldelser, sigtelser og udfald af retssager. Omkostningerne er beregnet ved hjælp af oplysninger fra lønstatistik.dk, Danmarks Statistik, Kriminalforsorgen og Voldens Pris (2010)¹², der har fået hjælp af en erfaren politimester til udregning af omkostningerne i retsvæsenet.

Der kan være tilfælde, hvor voldshændelsen ikke anmeldes eller registreres, hvorfor det reelle antal af voldshændelser ikke nødvendigvis afspejles i antallet af anmeldelser. Det skyldes, at der kan være episoder, der ikke opfattes så alvorlige, at det er nødvendigt med en anmeldelse. Derudover kan relationen mellem offer og gerningsperson betyde, at man ikke ønsker at anmelde volden. Det betyder, at der er et reelt mørketal forbundet med antallet af voldsanmeldelser.

Analysen viser, at de samlede årlige omkostninger til retsvæsenet i forbindelse med voldssager er 419 mio. kr. Omkostningerne til retsvæsenet består af udgifter til retssager, afsoning og erstatning. De årlige omkostninger til retssager er 157 mio. kr., og de årlige afsoningsomkostninger er 262 mio. kr. Dette fremgår af figur 5-1.

Figur 5-1: Samfundsøkonomiske omkostninger ved vold afholdt af retsvæsenet (mio. kr.)

Hver af de tre omkostningsområder i retsvæsenet bliver uddybet i de efterfølgende afsnit.

5.1 Retssager

Voldshændelser, der resulterer i retssager, medfører omkostninger for samfundet. De samfundsøkonomiske omkostninger forbundet med retssager udgør udgifter til politi, jurister og advokater. I afsnittet om retssager indgår omkostningerne i forbindelse med overtrædelse af følgende straffelovs-paragraffer:

- Simpel vold (§ 244)
- Alvorlig vold (§ 245)
- Særlig alvorlig vold (§ 246)
- Trusler (§ 266)
- Voldtægt & voldtægtsforsøg (§ 216)

Andre overtrædelser såsom drab, drabsforsøg, vold og lignende mod offentlig myndighed, tilhold og husspektakler er relevante på dette område, men datatilgængeligheden og -kvaliteten har ikke været tilstrækkelig til at værdisætte disse hændelser. Der er dog ingen tvivl om at disse andre

¹² Helweg-Larsen et. al., "Voldens pris - Samfundsmæssige omkostninger ved vold mod kvinder", 2010, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet & Rockwool Fonden. Fremadrettet bliver denne reference noteret med 'Voldens Pris (2010)'.

overtrædelser også udgør en samfundsmæssig omkostning. Det betyder, at omkostningerne ved retssager formodentlig er undervurderede relativt til de faktiske konsekvenser ved vold.

Tabel 5-1 viser, at de udvalgte sager i retsvæsenet fra 2015 kostede samfundet ca. 160 mio. kr. Antagelserne, der anvendes til at komme frem til denne konklusion, bliver beskrevet for hver voldstype i de efterfølgende afsnit.

Tabel 5-1: Totale omkostninger i 2015 på retssager i forbindelse med vold

Omkostningspost	Totale omk. (mio. kr.)
Voldssager	121
Trusler	24
Voldtægt	12
Total	157

Kilde: Rambøll-beregninger, Danmarks Statistik, Lønstatistik.dk, Voldens Pris (2010)

5.1.1 Retssagsomkostninger - voldssager

Voldssager inkluderer simpel, alvorlig og særlig alvorlig vold svarende henholdsvis til straffelovens paragraf § 244, § 245 og § 246. I denne analyse skelnes der ikke mellem de forskellige typer af vold, da det ikke har været muligt at kortlægge timeforbruget for hver voldssagstype. Der bliver dermed set på en generel omkostning pr. voldssag.

Tabel 5-2 viser antallet af voldssager, der enten er endt med indledende undersøgelse, sigtelse, afgørelse eller tiltale. Hvert trin i retsvæsenet resulterer i omkostninger for samfundet, da offentlige politibetjente, jurister eller advokater er forbundet med processen.

Tabel 5-2: Antal sager, omk. pr. sag og samlede omkostninger ved voldssager i 2015

Voldssager	Antal sager	Omk. pr. sag (kr.)	Omk. (mio. kr.)
Indledende undersøgelse	3.278	1.209	4
Sigtelser	6.353	4.900	31
Afgørelser	5.807	500	3
Tiltale	3.721	22.241	83
Total	-	-	121

Kilde: Danmarks Statistik STRAF22 & STRAF40 samt egne beregninger

I 2015 var der i alt ca. 9.600 anmeldelser af voldssager der inkluderer straffelovens paragraf §244, §245 og §246¹³. Af disse anmeldelser blev ca. 3.300 håndteret uden en videre retslig behandling og førte dermed kun til indledende undersøgelser hos politiet. Disse indledende undersøgelser er vurderet af Midt- og Vestsjællands Politi¹⁴ til et gennemsnitligt polititimeforbrug på 3 timer. Med en timepris for politibetjente på ca. 410 kr.¹⁵ betyder dette, at hver indledende undersøgelse koster ca. 1.200 kr. De samlede omkostninger for indledende undersøgelser ved voldssager er dermed ca. 4 mio. kr. i 2015.

I 2015 var der ca. 6.300 sigtelser af voldssager under straffelovens paragraf §244, §245 og §246, hvilket betyder at ca. 2/3-dele af voldsanmeldelserne ender med en sigtelse. Det skønnes, at hver sigtelse i gennemsnit kræver 12 timers arbejde for politiet¹⁶. Ved anvendelse af samme timepris for politibetjente som tidligere beskrevet koster hver sigtelse samfundet ca. 4.900 kr. Da der i 2015 var 6.300 sigtelser var de samfundsøkonomiske omkostninger dermed ca. 31 mio. kr.

¹³ Danmarks Statistik STRAF22

¹⁴ Voldens Pris (2010)

¹⁵ En politibetjents timepris er beregnet på baggrund af en årsløn på 463.897 kr. fra Finansministeriets Lønoverblik fra 2015. Det forventes, at et årsværk for en politibetjent er 1440 timer. Tilføjes et mark-up på 25% og ved fremskrivning til et 2017-prisniveau, er dette 408 kr./t.

¹⁶ Voldens Pris (2010)

Der blev i 2015 truffet strafferetlig afgørelse i ca. 5.800 voldssager¹⁷. Det vurderes, at hver afgørelse kræver 1 juristtime¹⁸. En jurist vurderes til at have en timepris på 500 kr.¹⁹ Dette betyder, at hver strafferetlig afgørelse i forbindelse med voldssager koster samfundet 500 kr. De samlede omkostninger for strafferetlige afgørelser var dermed ca. 3 mio. kr. i 2015.

Der blev i 2015 rejst tiltale i ca. 3.700 voldssager. Hver tiltalesag vurderes at koste samfundet ca. 22.000 kr. Ved tiltale opstår der omkostninger ved anklagemyndigheden, domstolen samt til forsvars- og bistandsadvokater. De samlede omkostninger ved tiltalesager var dermed 83 mio. kr. i 2015.

5.1.2 Retssagsomkostninger - trusler

Trusselssager omfatter straffelovens § 266. Tabel 5-3 viser antallet af trusselssager i 2015, der enten er endt med en indledende undersøgelse, sigtelse, afgørelse eller tiltale. Som i voldssager vil hvert trin i retsprocessen ved trusselssager resultere i omkostninger for samfundet, da offentlige politibetjente, jurister eller advokater er forbundet med processen. Omkostningerne ved trusselssager fremgår af tabel 5-3.

Tabel 5-3: Antal sager, omk. pr. sag og samlede omkostninger ved trusselssager i 2015

Trusler	Antal sager	Omk. pr. sag (kr.)	Totale omk. (mio.kr.)
Anmeldelser	3.550	-	-
Indledende undersøgelser	1.040	1.209	1
Sigtelser	2.510	4.900	12
Afgørelser	1.178	1.001	1
Tiltale	688	14.083	10
Total	-	-	24

Kilde: Danmarks statistik STRAF22 & STRAF40 samt egne beregninger

I 2015 var der i alt 3.550 anmeldelser af trusselssager²⁰. Af de 3.550 anmeldelser blev der foretaget indledende undersøgelser i ca. 1.000 sager, uden at der blev gennemført en videre retslig behandling. Midt- og Vestsjællands Politi vurderer²¹, at efterforskningen i en trusselssag gennemsnitlig har samme omfang som i en voldssag. Det gennemsnitlige politimerforbrug ved indledende undersøgelser i en trusselssag vurderes derfor at være 3 timer. Det betyder, at hver indledende undersøgelse i en trusselssag koster ca. 1.200 kr. De samlede omkostninger for indledende undersøgelser ved trusselssager i 2015 var dermed ca. 1 mio. kr.

I 2015 blev der rejst sigtelse i ca. 2.500 trusselssager²². Efterforskningen i trusselssager vurderes gennemsnitlig at have samme omfang som i en voldssag, og hver sigtelse i en trusselssag koster derfor samfundet ca. 4.900 kr. De samlede omkostninger for sigtelser var ca. 12 mio. kr. i 2015.

I 2015 blev der truffet strafferetlig afgørelse i ca. 1.100 trusselssager²³. Det vurderes, at hver afgørelse i en trusselssag kræver 2 juristtimer²⁴. Det betyder, at hver strafferetlig afgørelse i forbindelse med en trusselssag koster samfundet ca. 1.000 kr. De samlede omkostninger for strafferetlige afgørelser i en trusselssag var dermed ca. 1 mio. kr. i 2015.

¹⁷ Danmarks Statistik STRAF40

¹⁸ Voldens Pris (2010)

¹⁹ En jurists timepris er beregnet på baggrund af en årsløn på 568.539 kr. fra Finansministeriets Lønoverblik fra 2015. Det forventes, at et årsværk for en jurist er 1440 timer. Tilføjes et mark-up på 25% og ved fremskrivning til et 2017-prisniveau, er dette 500 kr./t.

²⁰ Danmarks Statistik STRAF22

²¹ Voldens Pris (2010)

²² Danmarks Statistik STRAF22

²³ Danmarks Statistik STRAF40

²⁴ Voldens Pris (2010)

I 2015 blev der rejst tiltale i 688 trusselssager²⁵. Ved en tiltalesag er der omkostninger til anklagemyndigheden, domstolene samt forsvars- og bistandsadvokater. Hver tiltalesag koster samfundet ca. 14.000 kr., og de samlede omkostninger for tiltalesager er dermed ca. 10 mio. kr. i 2015.

5.1.3 Retssagsomkostninger - voldtægt

Voldtægtssager hører under straffelovens § 216. Straffelovens § 216 inkluderer både voldtægt og voldtægtsforsøg. Tabel 5-4 viser antallet af voldtægtssager, der enten er endt med en indledende undersøgelse, sigtelse, strafferetlig afgørelse eller tiltale.

Tabel 5-4: Antal sager, omk. pr. sag og samlede omkostninger ved voldssager i 2015

Voldtægt	Antal sager	Omk. pr. sag (kr.)	Totale omk. (mio.kr.)
Anmeldelser	480	20.150	10
Sigtelser	327	-	-
Afgørelser	233	988	0
Tiltale	66	31.576	2
Total	-	-	12

Kilde: Danmarks statistik STRAF22 & STRAF40 samt egne beregninger

I 2015 blev der anmeldt 480 tilfælde af voldtægt²⁶. Midt- og Vestsjællands Politi vurderer, at det gennemsnitlige tidsforbrug i politiet i forbindelse med en voldtægtssag er ca. 50 timer²⁷. Hver voldtægtssag koster politiet ca. 20.000 kr., hvilket betyder, at de samlede omkostninger i politiet i forbindelse med en voldtægtssag i 2015 var ca. 10 mio. kr.

Der blev truffet strafferetlig afgørelse i ca. 230 voldtægtssager i 2015²⁸. Det vurderes, at tidsforbruget ved strafferetlige afgørelse for en jurist er ca. 2 timer i en voldtægtssag²⁹, og hver strafferetlig afgørelse i forbindelse med en voldtægtssag koster dermed ca. 1.000 kr. De samlede omkostninger for strafferetlige afgørelser i voldtægtssager i 2015 var dermed ca. 230.000 kr.

Der blev ifølge rejst tiltale i 66 voldtægtssager i 2015³⁰. En tiltalesag medfører omkostninger til anklagemyndigheden, domstolene samt forsvars- og bistandsadvokater. En tiltalesag koster samfundet ca. 32.000 kr., og de samlede omkostninger i en tiltale sag er dermed 2 mio. kr.

5.2 Afsoningsomkostninger

Omkostninger til afsoning ved fængselsstraf udgør en stor andel af udgifterne inden for retssystemet. I afsnittet om afsoningsomkostninger ved idømt fængselsstraf indgår antallet af ubetingede domme afsagt for overtrædelse af straffelovens § 244, § 245, § 246, § 266 og § 216. Der er indhentet oplysninger fra Danmarks Statistik STRAF47 og STRAF49 vedrørende antallet af ubetingede domme samt den gennemsnitlige strafflængde. Derudover er der indhentet oplysninger om dagstaksten for ophold i åbent fængsel fra Kriminalforsorgen.³¹

Ifølge Kriminalforsorgen³² sker prøveløsladelse ved straffe over 3 måneders fængsel efter 2/3 strafafsoning. Denne analyse benytter en antagelse om, at alle afsoninger leder til

²⁵ Danmarks Statistik STRAF40

²⁶ Danmarks Statistik STRAF22

²⁷ Voldens Pris (2010)

²⁸ Danmarks Statistik STRAF40

²⁹ Voldens Pris (2010)

³⁰ Danmarks Statistik STRAF40

³¹ 'Kriminalforsorgen – kort og godt': <https://www.europpris.org/wp-content/uploads/Denmark-DK-prisoner-information-sheet.pdf>

³² <https://www.kriminalforsorgen.dk/straf/faengsel/afsoning-af-faengselsdom/proveloesladelse/>

prøveløsladelse, hvorfor den gennemsnitlige strafflængde indhentet fra Danmarks Statistik STRAF49 for overtrædelse af straffelovens § 244, § 245, § 246, § 266 og § 216 reduceres med 1/3 for prøveløsladelse.

Tabel 5-5 viser, at afsoningsomkostninger i forbindelse med vold kostede samfundet ca. 262 mio. kr. Her udgør afsoning i forbindelse med voldssager den største udgift.

Tabel 5-6: Omkostninger ved afsoning i 2015

Voldssager	Antal ubetingede domme	Gennemsnitlig afsoningslængde (dage)	Omk. pr. sag (kr.)	Omk. (mio. kr.)
Simpel vold	787	68	89.582	71
Alvorlig vold	455	188	247.668	113
Særlig alvorlig vold	9	1.092	1.438.585	13
Trusler	277	102	134.373	37
Voldtægt	48	446	587.554	28
Total	-	-	-	262

Kilde: Danmarks statistik STRAF47 & STRAF49

Note: Dagstaksten for ophold i åbent fængsel er 1.317 kr. Det antages, at der gennemsnitlig er 30 dage i en måned.

Antagelserne, der anvendes til at komme frem til denne konklusion, bliver beskrevet for hver voldstype i de efterfølgende afsnit.

5.2.1 Afsoningsomkostninger - voldssager

Ved afsoning af voldssager skelnes der mellem de forskellige typer af vold: simpel, alvorlig og særlig alvorlig vold, og de samlede omkostninger for hver enkelt type af vold kortlægges. Det antages, at al afsoning foregår i åbent fængsel. Dette er en simplificeret antagelse, som vurderes at have mindre betydning, da hovedparten af domme under 5 år afsones i åbent fængsel³³.

I 2015 blev der i alt afsagt ca. 1.200 domme for overtrædelse af straffelovens § 244, § 245 og § 246³⁴. Af de i alt ca. 1.200 domme blev der afsagt 787 ubetingede domme for overtrædelse af straffelovens § 244. Den gennemsnitlige strafflængde for overtrædelse af § 244 var på ca. 3 mdr. i 2015³⁵. Den gennemsnitlige strafflængde reduceres med ca. 1 måned. som følge af prøveløsladelse efter 2/3 af afsoningsperioden. Det betyder, at antallet af måneder, hvor der er udgifter til afsoning som følge af overtrædelse af straffelovens § 244 er ca. 2 måneder. Ifølge Kriminalforsorgen er dagstaksten for ophold i åbent fængsel ca. 1.300 kr. Det betyder, at hver ubetingede dom afsagt for overtrædelse af straffelovens § 244 koster ca. 90.000 kr. De samlede afsoningsomkostninger for overtrædelse af straffelovens § 244 var dermed ca. 71 mio. kr. i 2015.

Der blev i 2015 afsagt 455 ubetingede domme for overtrædelse af straffelovens § 245 med en gennemsnitlig strafflængde på ca. 9 måneder³⁶. Den gennemsnitlige strafflængde reduceres med ca. 3 måneder, og antallet af måneder med udgifter til afsoning er dermed ca. 6 måneder. Med en dagstakst på ca. 1.300 kr. for ophold i åbent fængsel betyder det, at hver ubetingede dom afsagt for overtrædelse af straffelovens § 245 koster ca. 248.000 kr. De samlede afsoningsomkostninger for overtrædelse af straffelovens § 245 bliver dermed ca. 113 mio. kr. i 2015.

Af de i alt 1.200 ubetingede domme afsagt i 2015 blev der afsagt 9 domme for overtrædelse af straffelovens § 246³⁷. Den gennemsnitlige strafflængde i 2015 for overtrædelse af straffelovens §

³³ Voldens Pris, 2010

³⁴ Danmarks Statistik STRAF47

³⁵ Danmarks Statistik STRAF49

³⁶ Danmarks Statistik STRAF47 og STRAF49

³⁷ Danmarks Statistik STRAF47

246 er ca. 54 måneder³⁸, og med en reduktion på 1/3 for prøveløsladelse bliver den gennemsnitlige strafflængde ca. 36 måneder. Med en dagstakst på ca. 1.300 kr. for afsoning i åbent fængsel betyder det, at hver ubetingede dom koster ca. 1,5 mio. kr. De samlede afsoningsomkostninger i 2015 for overtrædelse af straffelovens § 246 var dermed ca. 13 mio. kr.

5.2.2 Afsoningsomkostninger - trusler

Trusselssager omfatter straffelovens § 266. I 2015 blev der afgivet 277 ubetingede domme for overtrædelse af straffelovens § 266³⁹. Den gennemsnitlige strafflængde var i 2015 på ca. 5 måneder⁴⁰. Den gennemsnitlige strafflængde reduceres med 1/3 grundet prøveløsladelse, og den reelle periode med afsoningsomkostninger bliver dermed ca. 3 måneder. Med en dagspris på ca. 1.300 kr. for ophold i åbent fængsel koster hver ubetingede dom ca. 132.000 kr. Det betyder, at de samlede afsoningsomkostninger ved en trusselssag var ca. 36 mio. kr. i 2015.

5.2.3 Afsoningsomkostninger - voldtægt

Voldtægtssager omhandler straffelovens § 216 og inkluderer både voldtægt og voldtægtsforsøg. I 2015 blev der afsagt 4 ubetingede domme for overtrædelse af straffelovens § 216⁴¹, og den gennemsnitlige strafflængde var i 2015 på ca. 22 måneder⁴². Med en reduktion på 1/3 som følge af prøveløsladelse bliver den reelle periode med udgifter til afsoning reduceret til ca. 15 måneder. Det betyder, med en dagspris for ophold i åbent fængsel på ca. 1.300 kr., at hver ubetingede dom afsagt for overtrædelse af straffelovens § 216 koster ca. 577.000 kr. De samlede afsoningsomkostninger for overtrædelse af straffelovens § 216 bliver dermed ca. 28 mio. kr. i 2015.

5.3 Forebyggelse

En af politiets kerneopgaver er forebyggelse af strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt farer for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed. Det forebyggende arbejde er noget, som politiet ofte løser i samarbejde med andre offentlige og private aktører. Politiet har fokus på at forebygge den kriminalitet, der rammer borgeren i hverdagen, herunder blandt andet vold. Det har i denne rapport ikke været muligt at værdisætte politiets forebyggelse af vold, men det er en betragtning, der er væsentlig at tage højde for.

5.4 Erstatning

Ofre for forbrydelser har mulighed for at søge om erstatning fra staten, hvis skaden er sket ved en overtrædelse af straffeloven eller lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, og at der er tale om personskade. Ifølge Erstatningsnævnets årsberetning fra 2017 blev der i perioden 2015-2017 udbetalt samlet ca. 330 mio. kr. i erstatning til ofre for voldsforbrydelser, og årligt blev der gennemsnitlig udbetalt ca. 110 mio. kr. Der inddrives 2-3% af erstatningen hos voldsudøveren, og resten betales af det offentlige. Det betyder, at det offentlige årligt i gennemsnit udbetalte ca. 107 mio. kr. i erstatning i perioden 2015-2017⁴³.

Erstatningsnævnet registrerede årligt i gennemsnit ca. 2100 sager, hvor ca. 67% af sagerne vedrørte overtrædelse af straffelovens § 216, § 244, § 245, § 246 og § 266. Det betyder, at der årligt er et gennemsnit på ca. 1400 sager, der vedrører overtrædelse af de førnævnte straffelovsbestemmelser. Staten udbetalte dermed årligt i gennemsnit ca. 72 mio. kr. i erstatning til ofre for voldsforbrydelser i perioden 2015-2017.

³⁸ Danmarks Statistik STRAF49

³⁹ Danmarks Statistik STRAF47

⁴⁰ Danmarks Statistik STRAF49

⁴¹ Danmarks Statistik STRAF47

⁴² Danmarks Statistik STRAF49

⁴³ Voldens Pris (2010)

I 2014 blev Offerfonden oprettet, der har til formål at yde tilskud til projekter og aktiviteter, der kan styrke viden om eller indsatsen til støtte for ofre for forbrydelser, trafikofre og grupper heraf. Fonden finansieres af et offerbidrag, der betales af lovovertrædere i sager, hvor der er begået kriminalitet af mere alvorlig karakter og ved grovere færdselsforseelser. Fonden uddeler ca. 28 mio. kr. om året i støtte til offerrelaterede formål.

Statens erstatningsomkostninger er ikke medtaget i analysen, da man fra et samfundsøkonomisk perspektiv er indifferent mellem, om staten eller borgeren har pengene. Dette er blot en omfordeling af samfundets ressourcer og dermed ikke et ressourcetab. Der kan dog forventes at være administrative omkostninger forbundet med sagsbehandling af offererstatningssager.

6. KRISECENTER

Det offentlige tilbyder voldsramte rådgivning, støtte og mulighed for ophold i et krisecenter. Dette er med til at understøtte den enkelte borger mod en fremtid uden vold, men udgør også en samfundsøkonomisk omkostning.

Det er primært kvinder, der benytter krisecentre i forbindelse med vold, men også enkelte mænd benytter sig af krisecentre i forbindelse med partnervold. Data om omkostningerne hos krisecentrene er hovedsageligt baseret på Socialstyrelsens årsstatistik fra 2015. Da den tilsvarende mandestatistik ikke er udkommet i 2015, er et gennemsnit af den tilsvarende statistik fra 2012-2014 anvendt. Det antages i analysen, at alle kvinder på krisecenter er der grundet vold, hvorimod kun mænd, der har angivet vold som årsag til opholdet, er medtaget.

De samfundsøkonomiske omkostninger til rådgivning, støtte og ophold er primært bestemt på baggrund af de omkostninger, som bliver afholdt i krisecentrene ved ophold. Tabel 8-1 viser, hvor mange personer der i 2015 var i kontakt med krisecentret, og hvad omkostningerne ved denne kontakt var for samfundet.

Tabel 8-1: Antal berørte personer, opholdslængde, antal overnatninger, omk. pr. voldsoffer og de samlede omkostninger til krisecentre i 2015

	Antal berørte (personer)	Gennemsnitlig opholdslængde (dage)	Overnatninger (antal)	Omkostninger pr. berørt voldsoffer	Omkostning (mio. kr.)
Kvinder	1749	71	124.179	131.208	229
Børn	1643	65	106.795		0
Total	-	-	-		229

Kilde: Socialstyrelsens 'Årsstatistik 2015', Socialstyrelsens 'Årsstatistik 2014 - mænd på mandecenter'

Note: Til beregning af de samlede årlige omkostninger hos krisecentret anvendes en enhedsomkostning på 1.848 pr. kvinde pr. dag.

I 2015 var der 43 krisecentre til kvinder. På de 43 krisecentre til kvinder var der i alt ca. 3.400, der havde ophold på et kvindekrisecenter i 2015, og af dem var der ca. 1.800 kvinder og 1.600 børn, der havde ophold på et kvindekrisecenter.

Den gennemsnitlige takst for kvinder for ophold på et kvindekrisecenter er ca. 1850 kr. pr. kvinde pr. dag⁴⁴. Den gennemsnitlige døgntakst forventes også at inkludere omkostningerne til børns ophold på krisecenteret.

For de i alt ca. 1.700 kvinder og 1.600 børn, der havde ophold på kvindekrisecenter i 2015, var den gennemsnitlige opholdslængde ca. 70 dage for kvinder og 65 dage for børn. Ved anvendelse af den samme takst som tidligere beskrevet koster hvert ophold på kvindekrisecenter dermed ca. 124.000 kr. i 2015. De samlede omkostninger til ophold på kvindekrisecenter var dermed ca. 229 mio. kr.

Der findes også krisecentre til mænd, og der var i 2015 i alt syv krisecentre til mænd. I perioden 2012-2014 var der gennemsnitlig 10 mænd, der havde ophold på et mandekrisecenter som følge af vold, og den gennemsnitlige opholdslængde var på ca. 90 dage. Det har i denne rapport ikke været muligt at beregne omkostningerne til ophold på mandekrisecenter som følge af vold. Det vurderes imidlertid, at omkostningerne til mænds ophold på krisecentre er af lille betydning for de samlede omkostninger, da det kun omhandler 10 mænd, der havde ophold på krisecentre som følge af vold.

⁴⁴ Socialstyrelsens 'Årsstatistik 2015 - Kvinde og børn på krisecenter', 2016

Ud over ophold på krisecentre tilbydes voldsramte også ambulante rådgivning. En stor del af omkostningerne til rådgivnings- og behandlingstilbud dækkes via satspuljemidler, der er en del af statens budget til initiativer igangsat i de nationale handlingsplaner om bekæmpelse af vold.

7. STATENS OMKOSTNINGER VED HANDLEPLANER

Den danske stat afsætter årligt et betydeligt beløb til initiativer, der kan være med til at bekæmpe vold. Der er i satspuljeaftalerne for 2015-2018 og 2017-2020 samt i en handlingsplan for vold fra 2019 i perioden 2019-2022 samlet bevilliget ca. 254 mio. kr. til indsatser mod vold.

I satspuljeaftalen for 2015-2018 blev der i alt afsat ca. 88 mio. kr. til en styrket indsats over for voldsramte. Formålet med indsatsen er at styrke indsatsen over for voldsramte kvinder på kvindekrisecenter, forebygge gentagen vold samt mindske skadevirkningerne af vold for både voldsramte og voldsudøvere. I alt blev der afsat ca. 88 mio. kr. i perioden 2015-2018, hvilket svarer til ca. 22 mio. kr. årligt.

Der blev i satspuljeaftalen 2017-2020 afsat ca. 36 mio. kr. af satspuljemidlerne til etablering og driften af Lev Uden Vold. Lev Uden Vold er en national enhed, der skal styrke arbejdet med vold i nære relationer. Derudover blev der afsat samlet ca. 29 mio. kr. til ambulante behandlingstilbud til voldsudøvere og personer udsat for vold i nære relationer. Det betyder, at der i alt blev afsat ca. 65 mio. kr. i perioden 2017-2020 til en samlet indsats mod vold i nære relationer. Det svarer til ca. 16 mio. kr. årligt.

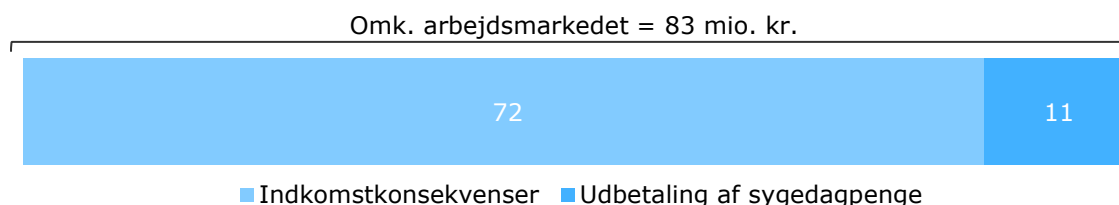
Der er i Udenrigsministeriets handlingsplan for vold fra 2019 i perioden 2019-2022 fokus på psykisk og fysisk vold i de nære relationer. Der er i perioden i alt afsat 101 mio. kr. til i alt 18 initiativer, hvilket svarer til ca. 25 mio. kr. årligt.

8. OMKOSTNINGER FOR ARBEJDSMARKEDET

Dette afsnit beskriver de omkostninger samfundet oplever i forbindelse med de arbejdsmarkedskonsekvenser, voldsudsatte oplever. Omkostningerne er baseret på det indkomsttab, voldsopfrene oplever som konsekvens af voldshændelsen, samt på de ekstra antal uger, voldsopfrene befinder sig på sygedagpenge i perioden efter voldshændelsen. Beregningerne af omkostningerne er baseret på oplysninger fra registerdata fra henholdsvis Landspatientsregisteret og DREAM, data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutteringsdatabase om arbejdsmarkedet samt data fra Voldens Pris (2010), der har anvendt indkomstdata til at beregne indkomstkonskvenserne for voldsramte kvinder.

Analysen viser, at de årlige omkostninger for arbejdsmarkedet i forbindelse med voldssager er 83 mio. kr. Omkostningerne består hovedsageligt af indkomstkonskvenser, som koster samfundet 72 mio. kr., samt af det offentliges ekstra udgifter til sygedagpenge på 11 mio. kr. Dette fremgår af Figur 8-1.

Figur 8-1: Samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsmarkedskonsekvenser (2019-værdi, mio. kr.)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Landspatientsregisteret, DREAM og www.jobindsats.dk, sygedagpenge.

I det følgende uddybes de to omkostningsområder samt konsekvenserne af tilfælde af tidlig tilbagebetaling fra arbejdsmarkedet som følge af vold.

8.1 Indkomstkonskvenser

Løn- eller indkomstkonskvenser i forbindelse med vold kan beregnes ved brug af indkomstoplysninger. Her sammenlignes udviklingen i indkomst mellem voldsopfre med ikke-voldsopfre over en periode.

Indkomstkonskvenser er en omkostning for dels voldsopfret, som kan skyldes, at offeret mister sit arbejde eller går glip af muligheden for øget indtjening på længere sigt, og dels er der en omkostning for voldsudøveren i tilfælde af, at vedkommende kommer i fængsel som følge af voldsudøvelsen. Det indebærer dermed først og fremmest et tab for det enkelte voldsoffer eller voldsudøver i form af tabt indkomst, men ligeledes et tab for samfundet i form af fx tabte skatteindtægter. De tabte skatteindtægter udgør en vis andel af borgerens indkomst afhængigt af skattetræk og er derfor medregnet i de samfundsøkonomiske omkostninger ved indkomstkonskvenser.

Denne analyse tager udgangspunkt i Voldens Pris (2010), som har undersøgt indkomstkonskvenserne for kvinder udsat for vold. Her følges både voldsopfre og ikke-voldsopfres indkomst fra året før til året efter voldsudsættelsen. Ved at sammenligne indkomst før og efter voldsudsættelsen tages der højde for, at voldsopfre muligvis har en lavere indkomst end personer, der ikke har været udsat for vold. Indkomstkonskvensen ved vold beregnes dermed som differencen i indkomstfremgang, som ofrene går glip af, sandsynligvis grundet voldsudsættelsen.

På grund af manglende data på voldsofrenes indkomst før og efter voldshændelsen samt manglende tilsvarende data for en gruppe af ikke-voldsofre tages der i de følgende beregninger udgangspunkt i de beregnede omkostninger for et gennemsnitsoffer⁴⁵. I denne tidligere analyse er beregningerne foretaget for den første voldsudsættelse og kan derved ikke anvendes i forhold til gentagne voldstilfælde. Der tages i den tidligere beregning yderligere højde for alder og andre socioøkonomiske faktorer⁴⁶. I analysen i Voldens Pris (2010) tages der udgangspunkt i kvinders indkomstkonskvenser. Da denne analyse omfatter både kvinder og mænd, antages det, at påvirkningen er tilsvarende for mænd. Det vil dog kræve en tilsvarende undersøgelse af indkomstkonskvenser for mænd at kunne bekræfte denne hypotese.

Dette er dog imidlertid en urealistisk antagelse, hvilket formentligt vil underestimere de samlede udgifter. Dels på baggrund af gennemsnitlige indkomstforskelle mellem mænd og kvinder, som viser, at mænd gennemsnitligt tjener mere end kvinder⁴⁷, og dels på baggrund af, at mænd oftere udsættes for mere alvorlige voldsskader sammenlignet med kvinder⁴⁸. Som følge af, at mænd i gennemsnittet har en højere indkomst end kvinder, vil man kunne forvente, at mænd vil tabe mere af deres mulige indtjening end kvinder i perioden efter voldshændelsen, givet at konsekvenserne ved vold som minimum er lige alvorlige. Samtidig ses det, at mænd generelt udsættes for mere alvorlige voldsskader end kvinder. Ved mere alvorlige voldsskader vil man kunne forvente, at der fx vil være flere sygedage eller længere perioder på sygedagpenge. Som følge heraf vil mænd med mere alvorlige voldsskader i længere perioder til en vis grad stå uden for arbejdsmarkedet og dermed gå glip af den naturlige udvikling på arbejdsmarkedet i form af lønforhøjelser og forfremmelser. Det betyder, at indkomstkonskvenserne for mænd i form af både højere lønninger og mere alvorligere voldsskader sandsynligvis vil være højere end indkomstkonskvenserne for kvinder. Ved antagelsen om, at indkomstkonskvenserne for mænd og kvinder er ens, vil omkostningerne i arbejdsmarkedet formentligt være underestimerede.

Undersøgelsen viser, at det koster samfundet 9.451 kr. pr. gennemsnitsoffer i den erhvervsaktive alder⁴⁹. Endvidere er der 7.613 voldsofre i den erhvervsaktive alder.

Table 8-1: Samlede indkomstkonskvenser

Post	
Antal i den erhvervsaktive alder (personer)	7.613
Omkostning pr. gennemsnitsoffer (kr.)	9.451
Totale omkostninger (mio. kr.)	72

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Landspatientsregisteret og Voldens Pris (2010).

De samlede indkomstkonskvenser af vold løber derved op i knap 72 mio. kr. i 2017-priser. Da omkostninger ved indkomstkonskvenser som beskrevet sandsynligvis er underestimerede, betyder det, at de samlede indkomstkonskvenser formentligt løber op i et højere beløb. Dermed er omkostningerne i høj grad et udtryk for, at indkomstkonskvenserne ved vold som minimum koster samfundet knap 72 mio. kr.

8.2 Offentlige udgifter til sygedagpenge

Produktionstab, der sker i forbindelse med vold, kan beregnes ved hjælp af registrerede uger på sygedagpenge på baggrund af registerdata. Her undersøges omkostningerne ved det stigende antal uger på sygedagpenge efter en voldsskade. Voldsofrenes stigende antal uger på

⁴⁵ Voldens Pris (2010)

⁴⁶ Voldens Pris (2010) er gruppen af ikke-voldsofre sammensat, så de ligner gruppen af voldsofre på alder og socioøkonomiske faktorer. Derved tages der i analysen højde for alder og andre socioøkonomiske faktorer.

⁴⁷ Quitzau, Jarl og Knudsen, Inez Lindemann (2007), Forskellen mellem mænds og kvinders indkomst er blevet mindre, DST Analyse

⁴⁸ "Vold i Danmark 2017" – belyst ved tal fra skadestuerne (2017)

⁴⁹ 8.500 kr. pr. gennemsnitsoffer i den erhvervsaktive alder (20-64 år) i 2006-priser. Dette fremskrives til 9.451 kr. for at få værdien i en 2017-pris.

sygedagpenge kan skyldes, at voldsopfrene som følge af volden og dens konsekvenser er ude af stand til at genoptage deres normale arbejde umiddelbart efter voldshændelsen. Derved kan voldsofferet være udsat for at skulle modtage sygedagpenge som den primære indtægt i en periode efter voldshændelsen fremfor en normal løn.

Fremgangsmåden for beregningen følger den anvendte fremgangsmåde til beregning af meromkostninger til den almene lægepraksis og psykiatriske privatpraksis i afsnit 4.2. Ved at følge udviklingen fra før til efter voldshændelsen kontrolleres udviklingen i voldsopfrenes antal uger på sygedagpenge for det initiale niveau forud for voldshændelsen. Dermed sikres det, at meromkostningerne til sygedagpenge ikke overestimeres. Forskellen i antallet af uger på sygedagpenge før og efter voldshændelserne antages udelukkende at skyldes volden og voldens konsekvenser.

Omfanget af uger på sygedagpenge blandt voldsopfre stiger efter en voldshændelse. Et halvt år før voldshændelsen tilbragte voldsopfrene samlet 6.244 uger på sygedagpenge, mens det tilsvarende antal uger efter voldshændelsen var 9.454 uger. Det betyder dermed, at voldsopfrene samlet har tilbragt 3.210 uger mere på sygedagpenge efter voldshændelserne. Særligt i de tre første måneder efter voldshændelserne er der en stigning i antallet af uger på sygedagpenge.

Forskellen i antallet af uger på sygedagpenge blandt voldsopfre ganges med den gennemsnitlige udgift til sygedagpenge i én uge. Den gennemsnitlige udgift til sygedagpenge pr. uge var i 2017 3.289 kr. Denne er beregnet på baggrund af data på antallet af personer på sygedagpenge, den gennemsnitlige varighed af et forløb på sygedagpenge samt de samlede udgifter til sygedagpenge i 2017 baseret på data om sygedagpengemodtagere fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering⁵⁰.

De samlede offentlige merudgifter til sygedagpenge er derved 10.556.148 kr.

Tabel 8-2: Beregning af offentlige merudgifter til sygedagpenge ved vold

Øgede udgifter ved uger på sygedagpenge	
Samlede antal uger på sygedagpenge inden voldshændelse	6.244
Samlede antal uger på sygedagpenge efter voldshændelse	9.454
Stigning i antal uger på sygedagpenge efter voldshændelse	3.210
Udgift pr. uge på sygedagpenge	3.289
Udgifter til sygedagpenge som følge af vold (mio. kr.)	11

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Landspatientsregisteret, DREAM og jobindsats.dk, sygedagpenge.

Denne beregning vil muligvis være underestimeret, idet der kun er medtaget informationerne om antallet af uger på sygedagpenge og dermed kun det offentliges direkte omkostninger til ydelsen. Forud for udbetaling af sygedagpenge har voldsopfret sandsynligvis haft sygefravær, som ikke indgår i denne beregning. Yderligere registreres sygefravær først fra den påbegyndte fjerde uge, hvilket betyder, at det uanset ikke er muligt at medregne de tre første ugers varighed af et sygefravær.

8.3 Tidlig tilbagetrækning

I ovenstående analyse er kun kortsigtede arbejdsmarkedskonsekvenser ved vold medtaget i form af indtægtskonsekvenser og offentlige udgifter til sygedagpenge. I et projekt med en længere tidshorisont ville det have været muligt at undersøge de mere langsigtede konsekvenser i form af fx tidligere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. En tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet kan eksempelvis være en langsigtet konsekvens for voldsopfre med svære følgeskader af vold både fysisk og psykisk.

⁵⁰ Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, www.jobindsats.dk.

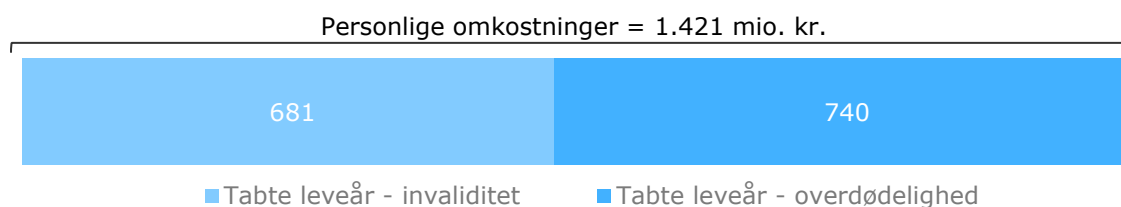
Det forekommer sandsynligt, på baggrund af analyserne i denne rapport, at vold er en del af et større, socialt problemkompleks. Socioøkonomisk er voldsofre gruppe, som i højere grad befinder sig i social udsathed sammenlignet med den generelle befolkning⁵¹. De personer, der udsættes for vold, fremstår derved mere socialt udsatte end personer, der ikke udsættes for vold. Det er derfor sandsynligt, at volden, eller det problemkompleks, volden er en del af, vil forårsage en tidligere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. En lav tilbagetrækningsalder har store samfundsøkonomiske omkostninger både i form af øgede offentlige udgifter og tabt produktion og skatteindtægter.

⁵¹ Det Kriminalpræventive Råd: "Vold i Danmark, skadestuetal 2017", (2018)

9. PERSONLIGE OMKOSTNINGER

Personer udsat for vold kan opleve faldende livskvalitet. Dette kan skyldes invaliditet forårsaget af voldshændelsen, som gør, at de ikke længere kan opretholde den dagligdag, de levede før hændelsen. Derudover kan der være situationer, hvor den pågældende voldshændelse forårsager så kraftig påvirkning på ofrets helbred, at vedkommende lever et kortere liv, end hvis hændelsen ikke havde forekommet.

I denne analyse bliver disse personlige omkostninger opgjort i tabte gode leveår og kan ses som en ikke-finansiel samfundsøkonomisk omkostning forbundet med vold. De personlige omkostninger måler dermed den enkelte persons tab ved voldshændelsen og ikke et produktionstab for samfundet ved lavere produktivitet eller gennemsnitslevetid. Figur 9-1 viser de personlige omkostninger i forbindelse med tabte leveår fordelt på invaliditet og forhøjet dødelighed. Heraf kan det ses, at invaliditet og dødelighed tilsammen udgør 1.421 mio. kr. og er nogenlunde ligeligt fordelt mellem de to omkostningstyper.

Figur 9-1: Personlige omkostninger ved tabte leveår fordelt på invaliditet og dødelighed (2017-værdi, mio. kr.)

Kilde: Global Health Data Exchange, Finansministeriets Nøgletalskatalog, Danmarks Statistiks HISB77.

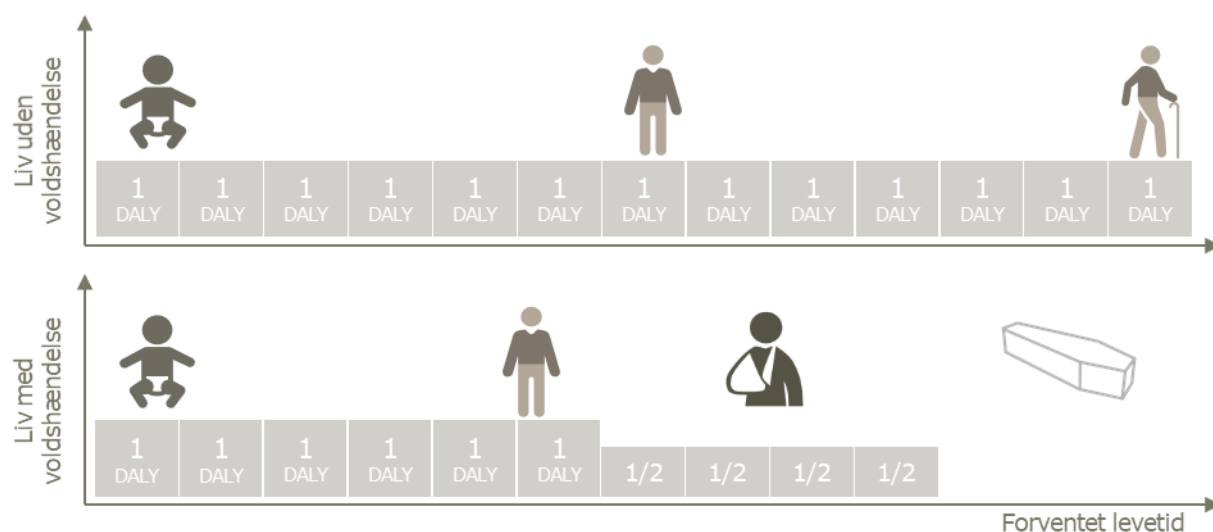
Afsnittet herefter beskriver metoden, hvorpå de personlige omkostninger ved tabte gode leveår opgøres.

9.1 Værdisætning af tabte gode leveår

De personlige omkostninger ved vold bliver opgjort i invaliditetsjusterede leveår eller såkaldte 'disability-adjusted life years' som internationalt bliver forkortet DALY. DALY kombinerer data og information om dødelighed og sygelighed i én måleenhed. Metoden er udviklet af Verdensbanken og Harvard Universitet og anvendes af WHO med det formål at kunne måle en populations påvirkning ved sygdom, invaliditet og overdødelighed.

En DALY kan forstås som tabet af "et års fuld sundhed". De personlige omkostninger ved vold måles ved DALY-metoden som forskellen mellem summen af antal sunde år for individer uden voldshændelse og individer, der har været udsat for en voldshændelse. Denne tilgang er illustreret i Figur 9-2.

En DALY måler dermed gabet mellem sundhedstilstand ved forskellige voldstyper og en ideel situation, hvor den pågældende person lever indtil den gængse gennemsnitsalder uden anden påvirkning. Ved en DALYs skelnes der mellem nedsat helbredsrelateret livskvalitet, som bliver målt i tabte gode leveår på grund af invaliditet og tabte leveår på grund af overdødelighed. Summen af tabte gode leveår ved invaliditet og overdødelighed er det samlede antal tabte DALYs ved den pågældende voldshændelse.

Figur 9-2: Illustration af beregningsmetoden bag DALY-beregningerne

Til at vurdere de personlige omkostninger i form af tabte leveår anvendes databasen Global Health Data Exchange (GHDx). GHDx er en internationalt anerkendt database, som vedligeholdes af Washington Universitet. GHDx indsamler deres data gennem spørgeskemaundersøgelser og registerdata fra de deltagende lande – heriblandt Danmark.

GHDx-databasen skelner mellem fire typer af vold i deres opgørelse af DALY:

- Fysisk vold med skydevåben
- Fysisk vold med et skarpt objekt
- Anden fysisk vold
- Seksuel vold

Andre voldstyper kan have indflydelse på livskvalitet og overdødelighed, men er ikke inkluderet i denne analyse, da data ikke er tilgængelig på andre områder. En oplagt tilføjelse vil være psykisk vold, som kan forventes at have indflydelse på individers livskvalitet. For at kunne tilføje psykisk vold til undersøgelsen vil det kræve en betragtelig undersøgelse af sammenhængen mellem psykisk vold og livskvalitet på et repræsentativt antal borgere.

Antallet af tabte leveår fordelt på invaliditet og overdødelighed ved voldshændelser i 2015 fremgår af Tabel 9-1.

	Tabte leveår invaliditet (YLD)	Tabte leveår overdødelighed (YLL)	Tabte leveår i alt (DALY)
Fysisk vold – skydevåben	79	423	502
Fysisk vold – skarpt objekt	188	583	771
Anden fysisk vold	996	923	1.919
Seksuel vold	512	-	512
Total (år)	1.775	1.929	3.704
Totale omkostninger (mio. kr.)	681	740	1.421

Tabel 9-1: Tabte leveår og totale personlige omkostninger

Kilde: Global Health Data Exchange, Finansministeriets Nøgletalskatalog, Danmarks Statistiks HISB77.

Note: Værdien af et tabt leveår (DALY) opgøres som Finansministeriets samfundsøkonomiske værdi på et statistisk liv (31 mio. kr.) divideret med gennemsnitslevialderen i 2015 (ca. 81 år). Dette betyder, at et gennemsnitligt statistisk år har en samfundsøkonomisk værdi på 380.000 kr.

Analysen viser, at fysisk og seksuel vold har store samfundsøkonomiske konsekvenser fra et personligt perspektiv. Volden forårsaget i 2015 resulterede i 3.700 tabte gode leveår, og hvis et statistisk liv har en samfundsøkonomisk værdi på ca. 380.000 kr. betyder dette en samlet udgift ved tabte gode leveår på 1,4 mia. kr. Ca. halvdelen af denne værdi kommer fra et fald i oplevet livskvalitet gennem invaliditet hos voldsofrene. Den anden halvdel af omkostningerne sker som følge af overdødelighed hos voldsofrene.

De personlige omkostninger opstår ikke konkret i 2015, men bliver forårsaget af voldshændelserne fra 2015. Disse indirekte omkostninger falder i årrækken efter voldshændelsen og har dermed konsekvenser langt udover 2015, hvor hændelsen forekom.

10. FØLSOMHEDSANALYSE

De identificerede samfundsøkonomiske omkostninger ved vold er baseret på en række antagelser, der er forbundet med en vis usikkerhed. Dette afsnit beskriver, hvordan ændringer i udvalgte nøgleantagelser påvirker analysens resultat. Følgende områder er udvalgt:

- Sundhedsvæsenet: Antal måneder, skadestuehenvendelser følges efter voldshændelse
- Retsvæsenet: Antal timer, politiet og jurister anvender
- Arbejdsmarkedet: Antal uger på sygedagpenge
- Personlige omkostninger: Værdi af et tabt leveår

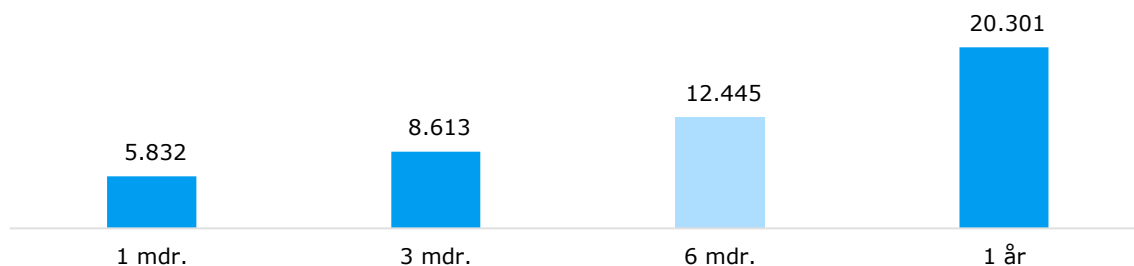
Hver af de følgende afsnit undersøger, hvordan de samfundsøkonomiske omkostninger påvirkes ved ændring i hver af de udvalgte antagelser.

10.1 Følsomhed – Sundhedsvæsenet

Følsomhedsanalysen for sundhedsvæsenet beskriver, hvordan omkostningerne hos sygehuset afhænger af, hvilken tidsperiode der antages at kunne tilknyttes voldshændelsen. Der ses på 3 forskellige tidsperioder: 3 måneder, 6 måneder og 12 måneder, hvor 6 måneder er basisantagelsen i analysen.

Figur 10-1 illustrerer hvordan de gennemsnitlige omkostninger per voldssag hos sygehusvæsenet ændrer sig når tidsperioden varieres mellem 1 og 12 måneder. Af Figur 10-1 fremstår det at antagelsen har en betydelig påvirkning af de gennemsnitlige udgifter til sygehusvæsenet som følge af vold. Jo længere perioden efter voldshændelsen antages at være, jo højere gennemsnitlige udgifter pr. voldshændelse.

Figur 10-1: Følsomhedsanalyse vedr. gennemsnitlige udgifter på sygehus afhængig af periodelængde (kr.)

Note: I denne analyse er antagelsen om at følge ofrenes sundhedsudgifter i 6 mdr. anvendt som begrænsning. Dette er indikeret ved den lyseblå søjle.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Landspatientsregisteret.

Varieres tidsperioden opstår totale samfundsøkonomiske omkostninger som vist i Tabel 10-1.

Tabel 10-1: Følsomhed – antal måneders sundhedsudgifter, der relateres til voldshændelse

	Omk. (mio. kr.)	Ændring
6 måneder	128	-
3 måneder	89	-31%
12 måneder	209	+63%

Note: Markering med fed indikerer basisantagelsen anvendt i analysen.

Følsomhedsanalysen viser, at sundhedsudgifterne bliver betydeligt påvirket, når tidsperioden ændres til henholdsvis 3 og 12 måneder. Vælges en periode på 3 måneder, vil omkostningerne falde til 89 mio. kr., hvilket er 31% lavere end ved en periode på 6 måneder. Ved en periode på 12 måneder stiger omkostningerne til 209 mio. kr., svarende til en stigning på 63%.

10.2 Følsomhed – Retsvæsenet

Følsomhedsanalysen for retsvæsenet undersøger, hvordan omkostningerne til retssager påvirkes ved ændring i antagelsen om timeforbrug hos politi, jurister og domstol. Følsomheden implementeres ved at ændre timeforbruget +/- 20% på hver post i indledende undersøgelse, sigtelse og tiltale samt omkostninger ved afgørelser med +/- 20%. Dette fremgår af Tabel 10-2.

Tabel 10-2: Følsomhed – retsvæsenets timeforbrug ved voldssager

	Omk. (mio. kr.)	Ændring
Basis timeforbrug	157	-
- 20% timeforbrug	126	-20%
+20% timeforbrug	188	+20%

Note: Markering med fed indikerer basisantagelsen anvendt i analysen.

Falder timeforbruget i retsvæsenet med 20%, viser følsomhedsanalysen, at det vil sænke omkostningerne ved retssager til 126 mio. kr. Tilsvarende vil en stigning på 20% betyde omkostninger på 188 mio. kr.

10.3 Følsomhed – Arbejdsmarkedet

Omkostningerne ved sygedagpenge afhænger antallet af dage voldsramte er uden for arbejdsmarkedet. Eftersom de første dage på sygedagpenge afholdes af virksomheden og ikke af staten, undervurderes omkostningerne. Modsat er der usikkerhed omkring, hvor mange af de identificerede sygedage der er grundet vold, hvilket giver anledning til potentiel overvurdering. Derfor udføres en følsomhed på antallet af dage på sygedagpenge. Følsomheden implementeres ved at ændre antallet af dage på sygedagpenge med +/- 20%. Dette fremgår af Tabel 10-3.

Tabel 10-3: Følsomhed – sygedage på arbejdsmarkedet grundet vold

	Omk. (mio. kr.)	Ændring
Basis sygedage	11	-
- 20% sygedage	8	-20%
+20% sygedage	13	+20%

Note: Markering med fed indikerer basisantagelsen anvendt i analysen.

Afholder ofre for vold 20% færre sygedage, end hvad antagelserne i basisscenariet indikerer, vil omkostningerne falde fra 11 mio. kr. til 8 mio. kr. Ved en forøgelse på 20% vil omkostningerne være 13 mio. kr.

10.4 Følsomhed - Personlige omkostninger

Som tidligere beskrevet er der ikke generel konsensus for, hvordan tabte gode leveår prissættes i en dansk kontekst. Derfor anvendes Finansministeriets samfundsøkonomiske værdisætning for et statistisk liv som udgangspunkt. Følsomhedsanalysen undersøger, hvad de personlige omkostninger vil være, hvis den gennemsnitlige årlige værdi af et statistisk år sænkes henholdsvis 25% og 50%. En 50% lavere værdi svarer overens til værdisætningen af et statistisk liv, inden denne værdi blev fordoblet ved 2017-revideringen af Finansministeriets tilgang til samfundsøkonomisk analyse.

Tabel 10-4: Følsomhed – værdisætning af et tabt leveår gennem et statistisk år

	Omk. (mio. kr.)	Ændring
380.000 kr./år	1.421	-
285.000 kr./år	1.066	-25%
190.000 kr./år	711	-50%

Note: Markering med fed indikerer basisantagelsen anvendt i analysen.

Halveres omkostningerne ved tabte gode leveår, halveres de samlede omkostninger også. Det har altså stor betydning, hvordan et tabt leveår prissættes. Ved at anvende de tidligere konventioner for et statistisk liv halveres de personlige omkostninger ved voldshændelser i 2015.